

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 1 września 2011 r. powódki D. B. (1) i P. B. wniosły o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. solidarnie na swoją rzecz kwoty 200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 19 czerwca 2006 r. do dnia zapłaty za doznaną krzywdę związaną z naruszeniem ich dóbr osobistych w związku z odpowiedzialnością cywilną pozwanego za spowodowanie wypadku komunikacyjnego przez sprawcę wypadku, w wyniku, którego śmierć poniósł mąż i ojciec powódek Z. B.. W uzasadnieniu pozwu powódki wskazały, że bezpośredni sprawca zdarzenia J. B., ubezpieczona w pozwanym Zakładzie Ubezpieczeniowym została skazana wyrokiem Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach z dnia 8 listopada 2004 r. sygn. II K 706/04. Strona pozwana przyjęła odpowiedzialność za zaistniałe zdarzenie. Powódki zgłosiły szkodę pozwanemu, który po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego wypłacił na ich rzecz po 35.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej po śmierci Z. B..

Pełnomocnik powódek wskazał, że wskutek śmierci Z. B. doszło do naruszenia dóbr osobistych powódek w postaci prawa do niezakłóconego życia rodzinnego obejmującego szeroko rozumiane więzi pomiędzy członkami rodziny, w tym prawo do uzyskiwania pomocy i oparcia w rodzinie. D. B. (1) wskutek doznanego szoku na wieść o śmierci męża straciła głos, którego w pełni nie odzyskała do dziś. U D. B. (1) wystąpił uraz psychiczny oraz stany lękowo – depresyjne i zaburzenia adaptacyjne. Z tego powodu była zmuszona korzystać z pomocy psychiatry i psychologa. Wielokrotnie przebywała na leczeniu ambulatoryjnym, szpitalnym i rehabilitacyjnym, a podjęta terapia nie została zakończona. Ponieważ P. B. w chwili śmierci ojca miała 11 lat, D. B. (1) została zmuszona przejąć na siebie rolę obojga rodziców, a konieczność zwiększenia zakresu obowiązków zawodowych w celu zapewnienia córce godziwych warunków bytowych przełożyła się na ograniczenie czasu, który mogła poświęcić na przebywanie z dzieckiem. (pozew k. 3-9)

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 października 2011 r. (...) S.A. w W. zakwestionował powództwo co do zasady i wysokości i wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od powódek kosztów postępowania. (odpowiedź na pozew k. 86-89)

W piśmie procesowym z dnia 14 listopada 2011 r. pełnomocnik powódek sprecyzował żądanie pozwu, wskazując, że wnosi o zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wysokości po 100.000 zł na rzecz każdej z powódek. (pismo k. 97^B)

W dniu 12 marca 2012 r. pełnomocnik powódek złożył pismo, w którym rozszerzył żądanie pozwu w ten sposób, że wniósł o:

- zasądzenie na rzecz każdej z powódek kwot po 200.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 lipca 2006 r. w trybie art. 446 § 3 kc z uwagi na konieczność przyznania im odszkodowania wobec znacznego pogorszenia ich sytuacji życiowej,
- zasądzenie na rzecz każdej z powódek renty w kwocie po 2.000 zł miesięcznie wraz z wyrównaniem wobec D. B. (1) za okres od dnia 1 lipca 2010 r. do dnia 12 marca 2012 r. oraz z wyrównaniem wobec P. B. od dnia 1 marca 2004 r. do dnia 12 marca 2012 r. (pismo k.116-122)

Na rozprawie w dniu 12 marca 2012 r. pełnomocnik powódek poparł żądanie pozwu w formie rozszerzonej jak piśmie z dnia 12 marca 2012 r., a pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie żądania. (protokół rozprawy k. 201- 203)

Na rozprawie w dniu 13 czerwca 2012 r. pełnomocnik powódek po raz kolejny zmodyfikował żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie na rzecz każdej z powódek kwot po 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia z odsetkami od dnia 1 września 2011r., po 200.000 zł tytułem odszkodowania z odsetkami od dnia 19 czerwca 2006 r., o zasądzenie renty dla każdej z powódek w wysokości po 2.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 czerwca 2006 r., a w pozostałym zakresie cofnęła pozew ze zrzeczeniem się roszczenia.

Pełnomocnik pozwanego nie uznał powództwa i wniósł o jego oddalenie w całości, podniósł zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie renty za okres powyżej 3 lat wstecz od wytoczenia powództwa. (protokół rozprawy k. 215-216)

W piśmie procesowym złożonym na rozprawie w dniu 8 października 2012 r. pełnomocnik powódek zmodyfikował żądanie pozwu, wnosząc o zasądzenie na rzecz każdej z powódek zadośćuczynienia w wysokości po 100.000 zł za okres od 1 września 2008 r. do dnia zapłaty oraz kwot po 200.000 zł dla każdej z powódek z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej każdej z nich z odsetkami ustawowymi za okres od dnia 12 marca 2009 r. do dnia zapłaty, po 2.000 zł dla każdej z powódek miesięcznie z odsetkami ustawowymi od 12 marca 2009r. do dnia zapłaty z tytułu żądanej renty. (pismo k. 229-233; protokół z rozprawy k. 248-248v.)

Na rozprawie w dniu 5 marca 2014 r., w dniu 1 czerwca 2015 r., w dniu 4 lipca 2016 r. pełnomocnicy stron popierali swoje stanowiska w sprawie. (protokoły z rozpraw: k. 288-293, k. 507-512, k. 709-709v.)

Ostatecznie pełnomocnik powódek na rozprawie w dniu 24 października 2016r. wniósł o zasądzenie na rzecz każdej z powódek:

- kwot po 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 września 2008 r. do dnia zapłaty, w pozostałej części cofając żądanie w tym zakresie,
- kwot po 100.000 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 12 marca 2009 r. do dnia zapłaty, w pozostałej części cofając roszczenie z tego tytułu,
- kwot po 2.000 zł miesięcznie tytułem renty od dnia 12 marca 2009 r. z ustawowymi odsetkami od dnia 12 marca 2009 r. oraz odsetkami za opóźnienie.

Pełnomocnik pozwanego wnosił o oddalenie powództwa. (protokół rozprawy k. 727-732, adnotacja 01:35:15)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 2 lutego 2004 r. w K. miał miejsce wypadek drogowy, w wyniku, którego śmierć na miejscu poniósł Z. B.. Sprawczyni wypadku A. B. posiadała ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w (...) S.A. w W.. (okoliczności bezsporne)

Prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach z dnia 8 listopada 2004 r., wydanym w sprawie o sygnaturze akt III K 706/04, A. B. została uznana za winną popełnienia zarzucanego jej czynu wyczerpującego ustawowe znamiona występku z art. 177 § 2 k.k. i za to skazana na karę jednego roku i sześciu miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania orzeczonej kary na okres 3 lat próby. (wyrok - k. 180 załączonych akt Sądu Rejonowego Katowice – Wschód w Katowicach o sygnaturze III K 706/04)

Z. B. był drugim mężem D. B. (1) i ojcem P. B., a D. B. (1) była drugą żoną Z. B.. Z małżeństwa z pierwszą żoną zmarły miał syna R. B. (1). Z. B. był starszy od D. B. (1) o 12 lat. Małżeństwo trwało 15 lat, było zgodne, partnerskie, w zasadzie bezkonfliktowe. Z. B. był ostoją domowego ogniska, dbał o zapewnienie żonie i córce wysokiego standardu finansowego. (okoliczności bezsporne)

Z. B. był przedsiębiorcą. Wraz z powódką D. B. (1) od 1998 r. prowadził firmy zajmujące się produkcją i sprzedażą mebli. Małżeństwo prowadziło dwa salony meblowe: pierwszy z nich pod nazwą (...) znajdował się w Ł. przy Al. (...), natomiast drugi – (...) małżonkowie otworzyli w 2002 roku w B. przy ul. (...). (zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 9.09.2002 r. k. 130)

Lokal użytkowy na potrzeby działalności gospodarczej w Ł. małżonkowie wynajmowali od 1998 roku od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł.. (umowa najmu lokalu użytkowego k. 131-135 i k. 136-140)

Powierzchnię użytkową na potrzeby prowadzenia działalności gospodarczej w B. Z. B. i D. B. (1) wynajęli od (...) Spółdzielni (...) w B. w 2000 r. z prawem do zaadoptowania jej na studio mebli. (umowa najmu lokalu użytkowego k. 183-185)

Na otwarcie salonu mebli w B. małżonkowie B. zaciągnęli kredyt w banku. Na remont lokalu ponieśli bardzo duże nakłady finansowe. Salon ten jednak nie przynosił zysków, gdyż miał niekorzystną lokalizację. W związku z tym na około rok przed śmiercią Z. B. został przeniesiony w inne miejsce - na ul. (...) w B.. (zeznania D. B. (1) k. 729-730 [adnotacja 01:00:52])

Działalność gospodarcza małżonków Z. i D. B. (1) przynosiła dochody. Firmy współpracowały ze znanymi na rynku krajowym potentatami w branży meblowej, takimi jak firma (...). Z. B. kontraktował także z firmami za granicą (np. firmą (...) w Austrii). D. B. (1) ukończyła liceum plastyczne i w firmie zajmowała się projektowaniem mebli, pilnowała spraw kadrowych, obsługiwała klientów i wykonywała różne czynności związane z bieżącą obsługą rodzinnego interesu. Rodzina mieszkała w Ł. przy ulicy (...) usytuowanej przy parku na Zdrowiu, w domu o powierzchni 200 m² z ogrodem i zapleczem gospodarczym. Dom był bogato wyposażony, między innymi w antyki (meble, obrazy, lustra, sztucce), które kolekcjonował Z. B.. Do obsługi domu zatrudniona była gosposia, która prała, gotowała, pomagała przy dziecku. Małżonkowie zatrudniali także ogrodnika. Z. B. starał się zaspokajać wszelkie potrzeby żony i córki, twierdził, że są one jego „wizytówkami”. D. B. (1) nie zajmowała się bieżącymi rachunkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa domowego. Za zgodą męża mogła korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku bankowym w dowolnym zakresie. Pieniądze powódka wydawała na fryzjera oraz ubrania dla siebie i dziecka. Rodzinę B. stać było na krajowe i zagraniczne wyjazdy (morze, góry, Cypr, Chorwacja, Grecja). Z. B. był osobą ambitną. Chciał zapewnić córce gruntowne wykształcenie. P. B. chodziła do państwowej szkoły podstawowej w Ł. przy ulicy (...), która szczyliła się wysokim poziomem nauczania. W życiu szkolnym P. B. uczestniczyli oboje rodzice. Z. B. sponsorował meble biurowe dla szkoły oraz wycieczki szkolne dla dzieci, których nie było na to stać. Marzeniem Z. B. było, aby jego córka została stomatologiem. Obiecywał, że jeśli ukończy ona studia, sfinansuje jej otwarcie prywatnego gabinetu. Chciał także, aby córka chodziła do szkoły muzycznej. W tym celu zakupił nawet drogi zabytkowy fortepian oraz zatrudnił studentki, które miały uczyć córkę gry na instrumencie. (zeznania D. B. (1) k. 291-292 [adnotacja: 00:52:17, 01:07:39] i k. 729-730 [adnotacja 01:00:52]; zeznania P. B. k. 289-291 [adnotacja: 00:09:20, 00:14:12]; zeznania świadka E. I. (1) k. 508-509 v. [adnotacja: 00:32:13]; zeznania świadka A. D. (1) k. 509 v. -510v. [adnotacja: 01:10:44]; zeznania świadka B. N. k. 634-636 [adnotacja: 01:10:44]; zeznania świadka R. B. (1) k. 767v. – 768v. [adnotacja: 00:04:54])

Z. B. przed śmiercią posiadał zadłużenia związane z prowadzeniem działalności gospodarczej u różnych instytucji, firm i osób prywatnych.

Od lutego 2002 r. Z. B. i D. B. (1) nie wywiązywali się ze spłaty należności czynszowych ustalonych umową z (...) Spółdzielnią (...) w B.. Skutkiem tego było wydanie w dniu 1 kwietnia 2004 r. przez Sąd Rejonowy w Bielsku – Białej nakazu zapłaty (sygn. I Nc 150/04), nakazującego zapłacić Z. B. i D. B. (1), jako dłużnikom solidarnym na rzecz Spółdzielni (...) w B. kwotę 23.452zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania.

Od lipca 2002 r. małżonkowie posiadali zadłużenie w stosunku do D. L. i A. H.. W dniu 26 kwietnia 2005 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi wydał nakaz zapłaty (sygn. III Nc 917/04), w którym zasądził od D. B. (1) na rzecz D. L. i A. H. po 9.543,45 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 26 lipca 2002 r. i kosztami postępowania.

Od 2003 r. małżonkowie posiadali zadłużenie wobec (...) – Finanse Sp. z o.o. w B., potwierdzone tytułem wykonawczym Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy z dnia 30 lipca 2004 r. (sygn. XIV GC 963/03). Na podstawie tegoż wyroku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi prowadził postępowanie egzekucyjne pod sygn. Km 1756/05.

Od 2003r. małżonkowie posiadali zadłużenie wobec T. K. (zabezpieczone wpisem hipoteki przymusowej zwykłej).

Za życia Z. B. małżonkowie zaciągnęli także kredyty na zakup samochodu i wymianę okien. D. B. (1) spłaciła oba kredyty po śmierci męża. (nakaz zapłaty sygn. I Nc 150/04 k.191; nakaz zapłaty sygn. III Nc 917/04 k.298; zawiadomienie o wszczęciu egzekucji w sprawie Km 1756/05 k. 301-302; zeznania D. B. (1) k. 729-730 [adnotacja k. 01:00:52]; akt notarialny z dnia 10.09.2010 r. Rep. A nr – (...) § 1 pkt. 1 k. 194-199)

Pismem z dnia 10 września 2004 r. Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w B. wypowiedział D. B. (1) umowę najmu lokalu użytkowego pod działalność firmy (...) z dniem 30 września 2004 r. ze względu na niewywiązanie się z warunków umowy ratalnej spłaty zadłużenia z tytułu zapłaty czynszu najmu. Sąd Rejonowy w Bielsku – Białej nakazem zapłaty z dnia 9 maja 2005 r. sygn. akt I Nc 310/05 zasądził od D. B. (1) na rzecz ZGM w B. kwotę 43.711,98 zł wraz z odsetkami i kosztami postępowania. (wypowiedzenie umowy k. 187; nakaz zapłaty k. 188)

Śmierć Z. B. spowodowała utratę płynności finansowej obu firm. Firma – (...) w B. została zlikwidowana przez D. B. (1) w 2006 r. Z. B., który był osobą głównozarządzającą w firmach był postrzegany przez kontrahentów, jako gwarant wywiązywania się obu firm ze zobowiązań finansowych. Jego nagła śmierć spowodowała rezygnację kontrahentów z dalszej współpracy, uniemożliwiła podpisanie i realizację kolejnych kontraktów. (m. in. (...)i (...)). Na skutek niewywiązywania się firm ze zobowiązań powstały koszty z tytułu składowania, wyprzedaży, zwrotu towarów, likwidacji jednej z firm, utraty kontrahentów. Powstały zaległości płatnicze wobec Urzędu Skarbowego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W dniu 22 grudnia 2005 r. umowę dystrybucji z dnia 26 sierpnia 2003 r. wypowiedziała (...) Sp. z o.o. w L.. Przed śmiercią Z. B. małżonkowie zatrudniali pracowników w obu firmach – po 3 osoby na umowę o pracę i po 2 – 3 osoby na umowę zlecenia przy montażach mebli. Po jego śmierci D. B. (1) stopniowo zwalniała zatrudnione osoby, gdyż nie było jej stać na ich utrzymanie. (zeznania powódki D. B. (1) k. 729-230 [adnotacja 01:00:52]; wypowiedzenie umowy dystrybucji k. 296)

Po śmierci Z. B. wobec D. B. (1) toczyły się liczne postępowania egzekucyjne. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi J. K. prowadził przeciwko powódce następujące postępowania:

- Km 1560/05 z wniosku wierzyciela Gminy B. Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej na kwotę 40.319,78 zł wraz z odsetkami na dzień 21.07.2010 r. w kwocie 24.464,61 zł,

- Km 564/06 z wniosku wierzyciela (...) Sp. z o.o. na kwotę 1.157,36 zł wraz z odsetkami na dzień 21.07.2010 r. w kwocie 495,61 zł,

- Km 1369/07 z wniosku wierzyciela (...) Oddział w Ł. na kwotę 11.018,30 zł wraz z odsetkami na dzień 21.07.2010 r. w kwocie 5.960,82 zł. (zaświadczenie komornika z dnia 21.07.2010 r. k. 169-170)

Przeciwko D. B. (1) toczyły się także postępowania egzekucyjne z wniosku:

- (...) – Finanse Spółki z o.o. w B. (Km 1756/05) na kwotę 2.616,66 zł wraz z odsetkami,

- (...) Spółdzielni (...) w B. (Km 1954/05) na kwotę 17.234,66 zł wraz z odsetkami,

- D. L. (Km 102/06) na kwotę 7.543,45 zł wraz z odsetkami,

- A. H. (Km 40/06) na kwotę 7.543,45 zł wraz z odsetkami,

- ID. (...) Sp. z o.o. w Z. (Km 704/06) na kwotę 4.722,42 zł wraz z odsetkami,

- Naczelnika Urzędu Skarbowego Ł. (Km 1356/07) na kwotę 1.023 zł wraz z odsetkami,

- (...) S.A. w W. (Km 682/07) na kwotę 2.942,03 zł wraz z odsetkami,

- US Ł. (Km 1358/07) na kwotę 1.999 zł wraz z odsetkami,

- (...) Oddział w Ł. (Km 1396/07) na kwotę 11.018,30 zł wraz z odsetkami. (informacje o stanach spraw komorniczych k. 171 – 181)

Nakazem zapłaty z dnia 27 czerwca 2005 r. sygn. XIII Nc 1155/05 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od powódki prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...)w Ł. kwotę 17.529,51 zł wraz z odsetkami z tytułu zaległości czynszowych. (nakaz zapłaty k. 182)

W dniu 18 czerwca 2008 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. P. wszczął przeciwko D. B. (1) postępowanie egzekucyjne (Km 770/08) z wniosku ZUS Oddział Wojewódzki w Ł. o zapłatę należności głównej w kwocie 1.555,10 zł wraz z odsetkami. (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 163 i k. 167)

W dniu 22 lipca 2008 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi K. P. wszczął przeciwko D. B. (1) postępowanie egzekucyjne (Km 830/08) z wniosku ZUS Oddział Wojewódzki w Ł. o zapłatę należności głównej w kwocie 2.102,60 zł wraz z odsetkami. (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 166)

W dniu 10 lutego 2009 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi J. K. wszczął przeciwko D. B. (1) postępowanie egzekucyjne (Km 169/09) z wniosku (...) S.A. Gazowni (...) o zapłatę należności głównej w kwocie 2.434,89 zł wraz z odsetkami. (zawiadomienie o wszczęciu egzekucji k. 157)

D. B. (1) posiadała także zadłużenie w spłacie czynszu za lokal użytkowy w Ł. względem Spółdzielni Mieszkaniowej(...)Z tego powodu pismem z dnia 26 listopada 2009 r. Zarząd Spółdzielni wypowiedział D. B. (1) umowę najmu w trybie natychmiastowym. (wypowiedzenie umowy najmu k. 186)

Zadłużenie D. B. (1) w stosunku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na dzień 2 września 2010 r. wynosiło łącznie 31.334,36 zł. (pismo ZUS w Ł. z dnia 2.09.2010 r. k. 159)

Powódka w latach 2004 – 2011 dokonała wpłat tytułem składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne oraz na Fundusz Pracy w łącznej kwocie 43 791,43 zł, w tym:

w 2004 r. – 2. 433,03 zł, w 2006 r. -768,83 zł, w 2007 r. – 1.225,09 zł, w 2008 r. - 726,56 zł, w 2009 r. – 1.952,05 zł, w 2010 r. – 36.685,87 zł.

Z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej powódka na dzień 6 lipca 2012 r. zalegała z płatnościami składek na:

- ubezpieczenia społeczne w kwocie 4 364,22 zł za okres: 03-06/2010 r., 09-12/2011 r. i 02/2012 r.

- ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 3 408,55 zł za okres: 12/2010 r., 01 -12/2011 r. i 02/2012r.

- na Fundusz Pracy i FGŚP w kwocie 374,49 zł za okres: 03-06/2010 r., 09-12/2011 r. i 02/2012r. (informacja ZUS k. 220)

Na dzień 4 grudnia 2009 r. powódki posiadały zaległości względem Urzędu Skarbowego Ł. z tytułu podatku od spadków i darowizn w wysokości 6.225 zł. Powyższe zobowiązania podatkowe wygasły wobec przedawnienia. (decyzja US Ł. w Ł. z dnia 4.12.2009 r. k. 160 i upomnienie z dnia 19.03.2010 r. k.161; akt notarialny z dnia 10.09.2010 r. Rep. A Nr – (...) § 2)

W dniu 5 listopada 2009 r. Pierwszy Urząd Skarbowy w B. dokonał zajęcia rachunku bankowego D. B. (1) na kwotę 28.725,15 zł. (zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego z dnia 5.11.2009 r. k. 162)

W dniu 17 maja 2010 r. Urząd Skarbowy Ł. dokonał zajęcia rachunku bankowego D. B. (1) na kwotę 26.743,37 zł. (zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego z dnia 17.05.2010 r. k. 164)

W dniu 14 czerwca 2010 r. Urząd Skarbowy Ł. dokonał zajęcia rachunku bankowego P. B. na kwotę 6.885,74 zł. (zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego z dnia 14.06.2010 r. k. 165)

Zgodnie z informacją Urzędu Skarbowego Ł. z dnia 11 lipca 2012 r. w Ł.:

Z. B. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej:

- w 2000 r. osiągnął: dochód w wysokości 21.501,09 zł,
- w 2001 r. poniósł stratę w wysokości 30.249,02 zł,
- w 2002 r. poniósł stratę w wysokości 60.920,14 zł;

D. B. (1) z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej:

- w 2000 r. osiągnęła dochód w wysokości 34.909,36 zł,
- w 2001 r. poniosła stratę w wysokości 1.834,45 zł,
- w 2002 r. poniosła stratę w wysokości 60.920,14 zł,
- w 2003 r. osiągnęła dochód w wysokości 5.037,95 zł,
- w 2004 r. poniosła stratę w wysokości 8.194,05 zł,
- w 2005 r. osiągnęła dochód w wysokości 25.071,71 zł,
- w 2006 r. osiągnęła dochód w wysokości 20.031,90 zł,
- w 2007 r. osiągnęła dochód w wysokości 24.237,96 zł,
- w 2008 r. poniosła stratę w wysokości 11.593,72 zł,
- w 2009 r. poniosła stratę w wysokości 7.650,29 zł,
- w 2010 r. osiągnęła dochód w wysokości 5.335,16 zł,
- w 2011 r. osiągnęła dochód w wysokości 13.597,84 zł.

Nadto w okresie od 5 maja 2004 r. do 11 lipca 2012 r. D. B. (1) dokonała wpłat:

- na rzecz ZUS w wysokości 8.897,31 zł,
- na rzecz Urzędu Skarbowego (podatek dochodowy i VAT) w wysokości 13.455,69 zł.

Na dzień 11 lipca 2012 r. powódka nie posiadała zaległości względem ZUS i Urzędu Skarbowego. (informacja US z dnia 11.07.2012 r. k. 221-222)

Mimo problemów finansowych D. B. (1) nie zlikwidowała firmy (...) z siedzibą w Ł.. Firma cały czas działała. Z dokumentów księgowych (...) Sp. z o.o. w W. wynika, że wartość zakupów, jakich dokonała (...) w latach 2005 – 2014 wyniosła łącznie 110.981,88 zł netto. Z kolei wartość zakupów (...) w (...) Sp. z o.o. w K. wyniosła w latach 2000 – 2014 - 1.574,60 zł. (pismo (...) Sp. z o.o. w W. z dnia 30.10.2015 r. k. 546-547; pismo (...) Sp. z o.o. w K. z dnia 30.10.2015 r. k. 548)

Po śmierci Z. B. zdarzyło się, że powódka nie była w stanie pokryć w całości kosztów utrzymania domu. Ze względu na zadłużenie w zakładzie energetycznym i gazowni odcięto jej ogrzewanie. Powódka prosiła wówczas znajomych o pomoc finansową w spłacie zadłużenia z tego tytułu. (zeznania świadka A. D. (2) k. 509v. – 510 [adnotacja k. 01:10:44])

Postanowieniem z dnia 24 sierpnia 2004 r. (sygn. III Ns 374/04) Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi stwierdził, że spadek po Z. B. nabyli: D. B. (1), P. B. i R. B. (1) po 1/3 części każdy z nich. (postanowienie sądu – k. 17 załączonych akt sygn. III Ns 374/04)

O śmierci męża powódka dowiedziała się następnego dnia po wypadku. Na skutek tragicznej wiadomości zasłabła i spadła ze schodów. Doznała urazu prawej ręki (staw ramienny i łokciowy), prawej nogi (staw biodrowy i skokowy), urazu kręgosłupa szyjnego oraz głowy. W trakcie leczenia u powódki zastosowano unieruchomienie gipsowe kończyny dolnej oraz niesteroidowe leki przeciwzapalne, leki zmniejszające napięcie mięśniowe, leki przeciwzakrzepowe, poprawiające krążenie mózgowo, żyłne, iniekcje Vit. B12, Cocarboxylazą, Milgammą, Nivalinem, iniekcje dostawowe w bark prawy (Tramal+Lignocaina). (zeznania P. B. k. 289-291 [adnotacja 00:14:12]; zeznania świadka E. I. (1) k. 508v. [adnotacja 00:32:13]; zeznania świadka A. D. (2) k. 509v. [adnotacja 01:10:44]; zaświadczenie ortopedy – traumatologa z dnia 31.10.2006 r. k. 28)

Po śmierci męża D. B. (1) nie radziła sobie z trudną sytuacją rodzinną. Dla rozładowania emocji sięgała po alkohol. W 2004 r. powódka była hospitalizowana z powodu zaburzeń adaptacyjnych, uzależnienia od leków uspokajających i nadużywania alkoholu. Strata męża negatywnie wpłynęła na stan psychiczny D. B. (1), u której utrzymują się okresowe objawy depresyjne i lękowe. Stopień nasilenia tych zaburzeń spowodował większą potrzebę używania alkoholu czy środków uspokajających. Powódka straciła możliwość wykonywania pracy zawodowej. Na skutek śmierci męża u powódki wystąpiły zaburzenia lękowo – depresyjne z tendencjami do okresowego rozpamiętywania zaistniałego zdarzenia z dominacją objawów obniżonego nastroju, poczucia beznadziejności, apatii. Wystąpiły nadto zaburzenia w funkcjonowaniu procesów poznawczych spowodowane nadużywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz objawy zespołu zależności od środków psychoaktywnych (leki, alkohol). Strata męża w znacznym stopniu obniżyła komfort codziennego życia powódki, zmieniła dotychczasowe cele życiowe, zdezorganizowała codzienną aktywność (obniżyła jakość życia). Spowodowało to u D. B. (1) obniżenie odporności emocjonalnej, co stało się podstawową przyczyną nadużywania alkoholu i leków uspokajających. Ze względu na stwierdzone zaburzenia powódka bezwzględnie wymaga leczenia psychiatrycznego oraz terapii odwykowej. Powyższe zaburzenia mają charakter trwały a stosowane leczenie i terapia mogą jedynie zmniejszyć nasilenie objawów. Powyższe zaburzenia dotyczą głównie sfery emocjonalnej (osłabienie odporności, wzmożona labilność, drażliwość okresowa apatia). (opinia biegłego specjalisty neuropsychologa L. S. k. 103-104v.)

P. B. poza matką nie ma w najbliższym otoczeniu bliskich osób. Babcia od strony matki mieszka w L. i jest mocno schorowana. Powódka nie ma wielu koleżanek, z którymi utrzymywałaby bliski kontakt. Powódka ma nadwagę i związane z nią kompleksy. Po śmierci ojca zdarzały jej się okresy całkowitego zniechęcenia i apatii, zwłaszcza, kiedy widziała pijaną matkę. Miała wówczas myśli samobójcze. P. B. doznaje okresów obniżonego nastroju, labilności, wzmożonego poczucia beznadziejności i bezradności w rozwiązywaniu problemów życiowych, istotnie nasilonych po śmierci ojca. Strata ojca obniżyła komfort codziennego życia powódki, naruszyła jej poczucie bezpieczeństwa i pewności siebie, pozbawiła ją wsparcia bliskiej osoby w trudnych sytuacjach. Spowodowało to zmiany w rozwoju osobowości. Aktualnie w strukturze osobowości powódki dominują cechy bierno – zależne, co znacznie utrudnia procesy adaptacyjne do nowych sytuacji życiowych. Z tego powodu wskazana jest terapia psychologiczna w celu obniżenia napięcia emocjonalnego, poprawienia samooceny, poprawienia umiejętności nawiązywania kontaktów interpersonalnych. Powyższe zaburzenia mają charakter trwały, jednak terapia może istotnie poprawić funkcjonowanie w codziennych sytuacjach życiowych. Powyższe zaburzenia dotyczą sfery emocjonalnej (osłabienie odporności, tendencje do wycofywania się w sytuacjach trudnych, wzmożona labilność, itp.). (opinia biegłego specjalisty neuropsychologa L. S. k. 101-102)

D. B. (2) jest alkoholizką. Z tego powodu była leczona po śmierci męża. Nie można jednak powiedzieć, że bezpośrednią przyczyną alkoholizmu D. B. (1) była śmierć męża. Nadużywanie alkoholu i leków przez D. B. (1) ma destrukcyjny

wpływ na P. B.. Została ona w dużym stopniu pozostawiona sama sobie. Nie da się jednoznacznie powiedzieć, jaki byłby stan psychiczny P. B. gdyby matka udzieliła jej wsparcia na po śmierci ojca. Dziecko w tym okresie potrzebuje wsparcia rodziców, a P. B. była emocjonalnie bardzo związana z ojcem i ta strata była dla niej bardzo dotkliwa. Okres żałoby trwa zwykle około jednego roku, jest to okres zmienny w zależności od sytuacji, w jakiej dana osoba się znajduje. Gdyby P. B. prowadziła normalne życie, to okres żałoby mógłby być krótszy niż jeden rok, ponieważ młody człowiek szybciej adoptuje się do nowych warunków.

Afonia u D. B. (1) była wynikiem śmierci męża, wystąpiła na skutek silnego stresu. Gdyby powódka skorzystała z pomocy psychologiczno – psychiatrycznej po śmierci męża, to byłaby szansa, że nie popadłaby w alkoholizm. Typowymi objawami po śmierci członka rodziny są objawy obniżenia nastroju, ale nie są nimi objawy lękowe. Śmierć nie doprowadza do uzależnienia od leków i alkoholu. U powódki nie doszło do takich zaburzeń, żeby nie była w stanie podjąć działań zmierzających do rozwiązania problemów. (opinia uzupełniająca biegłego specjalisty neuropsychologa L. S. k. 201-203)

Śmierć Z. B. spowodowała znaczne obniżenie odporności psychicznej i emocjonalnej D. B. (1), co pociągnęło za sobą szereg destrukcyjnych dla zdrowia i życia badanej konsekwencji w postaci nadużywania substancji psychoaktywnych, jako strategii radzenia sobie ze stresem, znacznej dekompensacji wymagającej dwukrotnej hospitalizacji, opieki osób trzecich, leczenia specjalistycznego i wsparcia. Z tego powodu powódka w złym stanie psychicznym podejmowała ważne decyzje, których konsekwencją były niepomysłne dla powódki rozstrzygnięcia. Śmierć męża spowodowała znaczne obniżenie jakości życia powódki i zaburzenia w jej zdrowiu psychicznym oraz somatycznym. Skutki śmierci męża powódki trwają do dziś, obecnie natężenie zaburzeń psychicznych spowodowanych śmiercią męża jest zredukowane w porównaniu z poprzednim badaniem psychologicznym przez biegłego. Występujące zaburzenia mają charakter trwały. Śmierć męża powódki była powodem doświadczania bardzo silnego bólu i cierpienia psychicznego, które doprowadziło do dekompensacji, używania substancji psychoaktywnych w celu uśmierzania bólu, przeżywania silnego lęku, apatii, drażliwości, wrogości i labilności emocjonalnej. (opinia biegłego z zakresu psychologii E. B. k. 667-672)

Powódka była leczona psychiatrycznie od sierpnia 2004 r. z powodu zaburzeń adaptacyjnych, uzależnienia od leków uspokajających, nadużywania alkoholu. Była hospitalizowana w szpitalu psychiatrycznym. Miała 2 wizyty domowe przeprowadzone przez psychiatrę – na pierwszej była pod wpływem alkoholu, na drugiej po przerwaniu ciągu alkoholowym. Od 2006 r. korzystała z opieki psychologicznej, a także była leczona w gabinecie psychiatrycznym dr E. I., a od 2012 r. w (...). Leczenie powódki było adekwatne do standardów leczenia zaburzeń depresyjno-lękowych.

Okres nadużywania alkoholu przez powódkę D. B. (1) można określić na podstawie wyłącznie dostępnych danych w aktach sprawy i z wywiadu od powódki, które potwierdzają 3-krotne ciągi alkoholowe występujące w latach 2004, 2005 i 2010.

Nie ma podstaw do stwierdzenia, iż D. B. (1) przed śmiercią męża cierpiała na jakiegokolwiek zaburzenia psychiczne oraz do rozpoznania u powódki zaburzeń o charakterze organicznego uszkodzenia OUN. Z prawdopodobieństwem granicznym z pewnością cechy nieprawidłowo ukształtowanej osobowości powódki (osobowość kształtuje się w okresie dzieciństwa oraz młodości) przyczyniły się do powikłania reakcji żałoby zarówno z zaburzeniami depresyjno-lękowymi, jak i nadużywaniem leków oraz alkoholu. Czas trwania reakcji żałoby u D. B. (1) wynosił około 2 lat, występujące po tym okresie zaburzenia lękowo-depresyjne związane były z cechami osobowości powódki, a także z nakładającymi się kłopotami finansowymi i zdrowotnymi powódki. Rokowanie, co do stanu zdrowia powódki na przyszłość jest pomyślne z uwagi na poprawę stanu psychicznego powódki, ewentualnie mogą pojawiać się chwile pogorszenia związane z prowadzeniem sprawy sądowej oraz cechami osobowości. (opinia biegłego w zakresie psychiatrii A. M.. k. 577-614)

P. B. w dniu śmierci ojca miała 12 lat. Była bardzo związana emocjonalnie z ojcem i jego nagła strata była dla niej bardzo silna i negatywna. Nie ma przesłanek, aby stwierdzić, że P. B. miała jakiegokolwiek zaburzenia psychiczne przed śmiercią

ojca, bądź by były z nią jakiegokolwiek problemy natury zarówno psychicznej jak i wychowawczej. (opinia biegłego w zakresie psychiatrii A. M. k. 577-614)

Tragiczna śmierć męża i żaloba po jego stracie oraz obciążenia finansowe firmy (długi i kredyty) doprowadziły u D. B. (1) do cierpień psychicznych z depresją wymagających terapii psychiatrycznej w warunkach hospitalizacji (dwukrotna hospitalizacja w Szpitalu (...) w sierpniu 2004 r. i styczniu 2005 r.), kontynuowanej potem ambulatoryjnie. U powódki pojawiły się zaburzenia głosu aż do afonii diagnozowane i leczone w Poradni Otolaryngologicznej/Audiologicznej/Foniatrycznej przy Szpitalu im. (...) w Ł.. W 2013 r. powódka przechodziła tam ćwiczenia głosowe u logopedy, które jednak nie przyniosły poprawy fonacji. Zaburzenia te utrzymują się do chwili obecnej, głos jest nadal silnie ochrypnięty, powódka mówi z wysiłkiem, odczuwa zatykanie krtani – brak powietrza przy artykulacji, czasami miewa suchość w gardle. Ani otolaryngolog ani foniatra nie zaordynowali powódce żadnych leków. Przyjmuje ona jedynie leki zapisane przez psychiatrę, tj. xanax i thorazine. Poza tym powódka pozostaje pod kontrolą poradni neurochirurgicznej po operacji kręgosłupa na poziomie L4 – L5 i oczekuje na endoprotezę stawu biodrowego. Powódka leczy się także dermatologicznie na łuszczycę oraz u gastrologa z powodu choroby wrzodowej i refluksowej żołądka i przełyku. Powódka przeżyła także operację kolonoskopii – zbieg usunięcia polipa jelita grubego w Szpitalu / (...) Sp. z o.o. w Ł..

Przyczyny zaburzenia głosu występujące u powódki na przestrzeni lat 2004 – 2006 mają charakter złożony, wieloczynnikowy. Wszystko przemawia za tym, że najpierw w związku z nagłą śmiercią męża skutkującą załamaniem nerwowym i depresją pojawiły się zaburzenia czynnościowe (bez zmian morfologicznych), właściwie zdiagnozowane jako dysfonia psychogenna (lipiec 2004 r.). Później dołączyły zmiany organiczne (morfologiczne) na fałdach głosowych pod postacią obrzęków typu Reincke i przerostów, wykazane w badaniach laryngovideostroboskopowych w latach 2011-2013 i w marcu 2016 roku. Odpowiedzialne za rozwój takich zmian są: palenie papierosów (powódka wypala około 15-20 papierosów dziennie od 20 roku życia) i picie wysokoprocentowego alkoholu, a zatem nałogi i uzależnienia potwierdzone u powódki oraz choroba refluksowa żołądka i przełyku, na którą cierpi powódka.

Istnienie związku przyczynowego pomiędzy zaburzeniami głosu u powódki a śmiercią jej męża może być uznane jedynie w zakresie objawów dysfonii czynnościowej (2004 – 2006 r.) rozpoznanej w Poradni Otolaryngologicznej / Foniatrycznej jako dysfonia psychogenna spowodowana leczoną psychiatrycznie depresją powstałą w następstwie straty bliskiej osoby. Wystąpienie zmian morfologicznych nasilających zaburzenia głosu nie wykazuje związku ze stanem psychicznym i należy je łączyć ze skutkami działania drażniących błonę śluzową krtani używek, po które sięgała powódka oraz refluksu żołądkowo – przełykowego. Zaburzenia głosu, w przeciwieństwie do postępowania psychiatrycznego nie były leczone farmakologicznie i powódka nie poniosła z tego tytułu kosztów leków. Stan narządu głosu uniemożliwia powódce wszelką działalność, która wymaga posługiwania się głosem (np. obsługa klientów, rozmowy telefoniczne, praca w administracji, itp.). Rokowanie na przyszłość jest pomyślne, jeżeli powódka utrzyma deklarowaną od 2 lat abstynencję, ograniczy palenie tytoniu oraz wyleczy chorobę refluksową. Zmiany obrzękowe i przerostowe mogą być ponadto usunięte poprzez zabiegi fonochirurgiczne, zaś poprawa wydolności i jakości głosu osiągnięta intensywnymi rehabilitacyjnymi ćwiczeniami fonacyjnymi i oddechowymi pod kierunkiem logopedy. (opinia biegłego w dziedzinie otolaryngologii, audiologii i foniatryi W. S. k. 697-702)

Na mocy umowy sprzedaży sporządzonej w formie aktu notarialnego z dnia 10 września 2010r. Rep. (...), P. B. działająca w imieniu własnym oraz w imieniu i na rzecz D. B. (1) oraz R. B. (1) sprzedali nieruchomość położoną przy ul. (...) w Ł. M. G. za cenę 720.000 zł, z czego R. B. (1) otrzymał 230.000 zł. W akcie notarialnym cenę określono na kwotę 510.000 zł. W dziale IV księgi wieczystej Kw nr (...), prowadzonej dla tejże nieruchomości wpisane były hipoteki przymusowe zwykłe na rzecz:

- T. K. w kwocie 150.000 zł, zabezpieczająca należność główną wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 15 stycznia 2003 r. (§ 1 pkt. 1 umowy),
- ZUS w W. I Oddział w Ł. na łączną kwotę 24.068,10 zł (§ 1 pkt. 2 – 9).

W akcie zaznaczono (§ 3), że na dzień 2 września 2010 r. zadłużenie D. B. (1) względem ZUS w W.(...) Oddział w Ł., Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego i Funduszu Pracy wynosiło łącznie 31.334,36 zł (plus odsetki liczone od dnia 4 września 2010 r.).

§ 4 lit. c aktu zawiera informację, że T. K. wyraził zgodę na wykreślenie z księgi wieczystej hipoteki przymusowej zwykłej w kwocie 150.000 zł pod warunkiem zawieszającym dokonania przez M. G. wpłaty na jego rachunek bankowy kwoty 75.000 zł oraz oświadczył, że w wypadku wpłaty tej kwoty zrezygnuje z odsetek od niej i uzna należne na jego rzecz zobowiązanie za uregulowane. M. G. oświadczyła, że kwotę 75.000 zł zapłaci przelewem na konto T. K. (§ 6 lit. a), kwotę 31.334,36 zł zapłaci przelewem na konto ZUS w W.I Oddział w Ł. (§ 6 lit. b). Pozostała część ceny sprzedaży w wysokości 403.665,44 zł została zapłacona sprzedającym, przy czym: D. B. (1) otrzymała od M. G. gotówką 109.555,21 zł, a P. B. 184.555,22 zł. (akt notarialny k. 194 – 199, zeznania R. B. k. 728 [adnotacja 00:04:54])

Na podstawie umowy przeniesienia prawa odrębnej własności lokalu sporządzonej w dniu 18 października 2010 r. w formie aktu notarialnego Rep. A nr (...) P. B., jako członek spółdzielni nabyła od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego o powierzchni 52,97 m², składającego się z 3 pokoi, kuchni, łazienki, WC i przedpokoju, usytuowanego w bloku położonym w Ł. przy ul. (...). (akt notarialny k. 646 - 652)

Powódki zgłosiły szkodę pozwanemu, który przyjął odpowiedzialność za zaistniałe zdarzenie i po przeprowadzeniu postępowania likwidacyjnego w dniu 19 czerwca 2006 r. wypłacił powódkom po 18.000 zł odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej, a następnie w dniu 18 września 2006 r. dalsze odszkodowanie z tego tytułu w wysokości po 17.000 zł dla każdej z nich. (okoliczności bezsporne)

Pełnomocnik powódek pismem doręczonym pozwanemu w dniu 27 stycznia 2011 r. wystąpił do pozwanego o wypłatę na rzecz powódek zadośćuczynienia z powodu naruszenia dóbr osobistych w wysokości po 100.000 zł dla każdej z nich. Pismem z dnia 9 lutego 2011 r. pozwany odmówił wypłaty świadczenia. (pisma k. 52, 58)

Nakazem zapłaty z dnia 28 października 2015 r. sygn. akt XVIII Nc 8638/15 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi zasądził od P. B. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. kwotę 6.815,72 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 17 czerwca 2015 r. z tytułu zaległości w opłatach czynszowych oraz koszty postępowania w wysokości 1.279,50 zł. (nakaz zapłaty k. 661)

Obecnie powódki mieszkają razem w lokalu przy ul. (...) w Ł.. D. B. (1) od około roku utrzymuje się z zasiłku z pomocy społecznej w wysokości 600 zł miesięcznie. Wcześniej pobierała rentę inwalidzką (dawną II grupę) w tej samej wysokości z tytułu orzeczenia o niezdolności do pracy i umiarkowanej niepełnosprawności. Powódka nie pracuje. Po dwóch operacjach kręgosłupa zlikwidowała działalność gospodarczą. Obecnie oczekuje na operację wszczepienia endoprotezy biodra. W podjęciu pracy powódce przeszkadza także jej głos (afonia).

P. B. ma obecnie 24 lata. Zdała egzamin maturalny będąc uczennicą liceum ogólnokształcącego, po czym kontynuowała naukę w dwuletniej szkole policealnej w klasie technik kosmetyczny. Następnie w 2014 r. ukończyła dwuletnie prywatne studium wizażu. Powódka przez rok pracowała na umowę zlecenia w salonie kosmetycznym, który został zlikwidowany. Zarabiała około 80 zł na dzień. Od czerwca 2016 r. powódka nigdzie nie pracuje. Twierdzi, że trudno jej znaleźć pracę. Zapisała się na kurs języka angielskiego, którego jeszcze nie ukończyła. Po śmierci ojca P. B. przyznano rentę rodzinną, którą otrzymywała w wysokości 1.300 – 1.400 zł. Świadczenie to powódka pobiera do chwili obecnej (z dwukrotną dwumiesięczną przerwą na okres wakacyjny w okresie ostatnich dwóch lat). Aby otrzymywać rentę rodzinną powódka musi udokumentować w ZUS, że kontynuuje naukę. (zeznania R. B. (1) k. 727v.-728v. [adnotacja 00:04:543]; zeznania D. B. (1) k. 729-730 [adnotacja 01:00:52]; zeznania świadka E. I. (1) k. 508-509 v. [adnotacja 00:32:13]; zeznania P. B. k. 289-291 [adnotacja 00:14:12] i k. 730 [adnotacja 01:27:50])

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych dowodów, które nie były kwestionowane przez żadną ze stron.

Sąd zważył, co następuje:

W rozpoznawanej sprawie pełnomocnik powódek wnosił o zasądzenie na rzecz każdej z nich kwot: po 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią osoby najbliższej, z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 1 września 2008 r. do dnia zapłaty.

Strona pozwana kwestionując powództwo, co do zasady i wysokości podniosła, że utrata osoby bliskiej przez zawinione zachowanie sprawcy zdarzenia mieści się na pewno w kategoriach ograniczenia praw niematerialnych człowieka jednakże nie stanowi takiego naruszenia prawa osobistego – prawa do życia w pełnej rodzinie, które podlega ochronie w aspekcie art. 24 k.c. i co za tym idzie nie podlega wyrównaniu krzywdy przez zastosowanie art. 448 k.c. /odpowiedź na pozew k. 87/

Bezspornym jest, że sprawca wypadku, w następstwie, którego poniósł śmierć Z. B. - mąż D. B. (1) i ojciec P. B., ubezpieczony był od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym Zakładzie (...). Zgodnie z treścią art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z dnia 16 lipca 2003r.) z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych objęta jest odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej wyrzuciła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art.35). Z treści tego przepisu wynika, że sprawca szkody odpowiada między innymi za szkodę, której następstwem jest śmierć. Śmierć osoby bliskiej może natomiast prowadzić do naruszenia dobra osobistego, jakim jest więź rodzinna i dawać tym samym prawo do żądania zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Obowiązujący aktualnie przepis art. 446 § 4 k.c. dający rodzinie zmarłego możliwość dochodzenia zadośćuczynienia wprowadzony został ustawą z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych ustaw (Dz.U. nr 116, poz.731), która weszła w życie 3 sierpnia 2008 roku i ma zastosowanie do zdarzeń prawnych zaistniałych po tym dniu. Rozpatrując niniejszą sprawę pod kątem art. 446 § 4 k.c. najbliższym członkom rodziny zmarłego nie przysługiwałoby roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie tego przepisu, gdyż śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku.

Okoliczności te nie wykluczają jednak zasądzenia zadośćuczynienia pieniężnego na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. na jaką to podstawę powoływał się pełnomocnik powódek. Zgodnie, bowiem z nowo ukształtowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, które podziela Sąd rozpoznający niniejszą sprawę, najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (vide wyrok SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. akt I CSK 621/10, LEX nr 848128, wyrok SN z dnia 10 listopada 2010 roku, sygn. akt II CSK 248/10, LEX nr 785681, uchwała SN z dnia 22 października 2010 roku, sygn. akt III CZP 76/10, LEX nr 604152).

Art. 23 k.c. zawiera katalog dóbr osobistych i ma on charakter otwarty. W orzecznictwie i doktrynie przyjmuje się zgodnie, że ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. objęte są wszelkie dobra osobiste rozumiane, jako pewne wartości niematerialne związane z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawa cywilnego, które w życiu społecznym uznawane są za doniosłe i zasługujące na ochronę. W judykaturze uznano, że do katalogu dóbr osobistych należy np. prawo do intymności i prywatności, płéć człowieka, prawo do planowania rodziny, tradycja rodzinna, pamięć o osobie zmarłej. Dlatego też w przekonaniu Sądu brak jest argumentów, które nie pozwalałyby uznać więzi rodzinnych, jako dobra osobistego, które pozostaje pod ochroną przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Więzy te stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej (art. 18 i 71 Konstytucji RP, art. 23 k.r. i o.). Nie ma, zatem przeszkód do uznania, że szczególna więź emocjonalna między członkami rodziny pozostaje pod ochroną

przewidzianą w art. 23 i 24 k.c. Pogląd taki jest spójnie reprezentowany w orzecznictwie. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 września 2005 r. I ACa 554/2005 (Przeгляд Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku (...) poz. 2 str. 5) stwierdził, że szczególna więź rodziców z dzieckiem, przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie, zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. Także Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 stycznia 2010 r. IV CK 307/2009 (niepubl.) uznał, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Biorąc pod uwagę wskazane wyżej przesłanki, poglądu tego - wbrew zastrzeżeniom zgłaszanym w piśmiennictwie - nie można postrzegać, jako nieuprawnioną próbę kreowania („na siłę”) nowej postaci dobra osobistego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010r. III CZP 76/2010). Również w uchwale z dnia 10 listopada 2010 Sąd Najwyższy potwierdził możliwość zastosowania art. 24 w zw. z 448 k.c. w przypadku, gdy śmierć nastąpiła w wyniku deliktu zaistniałego przed wejściem w życie wskazywanej nowelizacji. (uchwała SN z 10 listopada 2010 r. II CSK 248/2010).

W świetle powyższego w ocenie Sądu zachodzą przesłanki do przyznania na rzecz powódek zadośćuczynienia w związku z krzywdą doznaną na skutek zgonu Z. B..

Odnosząc się do kwestii wysokości zadośćuczynienia wskazać należy, że na skutek śmierci Z. B. zerwaniu uległa więź łącząca rodzinę. Przed wypadkiem rodzina B. żyła zgodnie i szczęśliwie. Wszyscy jej członkowie byli ze sobą mocno związani emocjonalnie, związek małżonków B. był partnerski i w zasadzie bezkonfliktowy. Małżonkowie wspólnie prowadzili rodzinny interes, wychowywali córkę, mieli plany dotyczące jej gruntownego wykształcenia. Córka natomiast miała oparcie w obojgu rodzicach. Po tragicznym wypadku życie D. B. (1) i P. B. całkowicie się zmieniło. Nagła strata głowy rodziny wywołała ból, pustkę, smutek i cierpienie. Śmierć męża zmusiła powódkę do przejęcia zarządzania oboma firmami, w tym podejmowania decyzji finansowych. U D. B. (1) wystąpiła ostra reakcja na stres, której objawem była dysfonia czynnościowa psychogenna i depresja powstała w następstwie straty bliskiej osoby. W świetle dowodów z opinii biegłych z zakresu psychologii i psychiatrii, wątpliwości nie budzi także to, że śmierć męża w połączeniu

z nieprawidłowymi cechami osobowościowymi powódki stała się powodem wystąpienia u niej choroby alkoholowej. Zerwanie więzi łączącej rodzinę rozciągnęło się także na sferę więzi emocjonalnej łączącej matkę i córkę. Nałóg D. B. (1) negatywnie wpłynął na rozwój P. B., która w chwili śmierci ojca miała zaledwie 12 lat, a zatem znajdowała się w wieku pokwitania, kiedy to kształtują się cechy osobowościowe młodego człowieka. Można powiedzieć, że ze względu na nieporadność matki oraz brak w jej otoczeniu osób najbliższych, które mogłyby udzielić jej wsparcia, P. B. musiała samodzielnie radzić sobie z nauką, problemami charakterystycznymi dla wieku dorastania, a przede wszystkim z nałogiem matki. Nagły brak ojca, z którym była silnie związana był źródłem bardzo trudnej zmiany w życiu dziewczynki, szokiem emocjonalnym. Głęboko odczuwa do tej pory jego nieobecność w życiu. Żadna inna relacja nie jest w stanie zastąpić i zrekompenzować P. B. utraty ojca. Z powodu braku wsparcia matki, która sama wymagała specjalistycznej opieki psychiatrycznej i psychologicznej, P. B. dłużej przeżywała stan żałoby po ojcu.

Reasumując stopień cierpienia psychicznego związanych ze śmiercią Z. B. był znaczny u obu powódek. Zarówno matka, jak i córka w wyniku zgonu męża i ojca doświadczyły głębokiego urazu psychicznego – choć każda z nich w zupełnie innym aspekcie. Mając to na uwadze czas, jak również aktualny stan emocjonalny powódek oraz ich sytuację życiową Sąd zasądził w punktach I. 1. i II. 1. wyroku na rzecz każdej z powódek kwotę po 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia, która jest w ocenie Sądu odpowiednim zadośćuczynieniem za krzywdę wywołaną śmiercią Z. B..

O odsetkach od zasądzonych zadośćuczynienia Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Stosownie do § 1 cyt. przepisu, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, choćby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Należy podkreślić, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym staje się wymagalne dopiero po wezwaniu dłużnika do wykonania świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 marca 1973 roku o sygn. akt I CR 55/73). Z charakteru świadczenia, którego wysokość ze swej istoty jest trudno wymierna i zależna

od szeregu okoliczności związanych z następstwami zdarzenia szkodowego, wynika, że obowiązek jego niezwłocznego spełnienia powstaje po wezwaniu dłużnika i że od tego momentu należą się odsetki za opóźnienie. Jednocześnie należy wskazać, że ubezpieczyciel winien zlikwidować szkodę w terminie 30 dni od dnia otrzymania zgłoszenia szkody. Jednak w przypadku, gdyby wyjaśnienie okoliczności niezbędnych do ustalenia odpowiedzialności albo wysokości świadczenia w tym terminie było niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w terminie 14 dni od dnia wyjaśnienia tych okoliczności (art. 14 ust.1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych).

Pełnomocnik powódek pismem doręczonym pozwanemu w dniu 27 stycznia 2011 r. wystąpił do pozwanego o wypłatę na rzecz powódek zadośćuczynienia z powodu naruszenia dóbr osobistych w wysokości po 100.000 zł dla każdej z nich. Pismem z dnia 9 lutego 2011 r. pozwany odmówił wypłaty świadczenia, dlatego też Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od tej daty.

Ze względu na cofnięcie na rozprawie w dniu 13 czerwca 2012 r. pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w zakresie zadośćuczynienia co kwoty 20.000 zł, kwoty 100.000 zł tytułem odszkodowania, odsetek ustawowych od kwoty 200.000 zł odszkodowania za okres od 19 czerwca 2006 r. do dnia 11 marca 2009 r. oraz renty w kwocie po 2.000 zł miesięcznie wraz z odsetkami ustawowymi za okres od 1 marca 2004 r. do 11 marca 2011 r., Sąd w punktach I. 2. i II. 2. wyroku umorzył postępowanie w tym zakresie na podstawie art. 355 k.p.c. w zw. z art. 203 § 1 i 4 k.p.c.

Odnosząc się do żądania zasądzenia na rzecz powódek stosownego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci Z. B. Sąd uznał, iż powództwo w tym zakresie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestię stosownego odszkodowania normuje przepis art. 446 § 3 k.c., zgodnie, z którym Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej. W przeciwieństwie do utraty środków utrzymania, pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446 § 3 k.c., ma sens o wiele szerszy. Śmierć bezpośrednio poszkodowanego może, bowiem wywołać następstwa bardzo różnorodne, które przejawiają się w uszczerbku poniesionym przez inne osoby. Stosowne odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c. obejmuje szkody, które nie ulegają uwzględnieniu przy zasądzeniu renty. Są to szeroko pojęte szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Pogorszenie sytuacji życiowej niewątpliwie obejmuje szkody obecne i przyszłe, które choć w pewnym stopniu dają się ocenić materialnie. Oczywiście ściśle, pieniężne określenie rozmiarów tych szkód jest często niemożliwe i dlatego wchodzi w grę przyznanie „stosownego odszkodowania”, co jednak nie zwalnia strony powodowej od wykazania, że do takiego pogorszenia doszło, jak również - choć w przybliżeniu jego zakresu.

Nie ulega wątpliwości, że śmierć Z. B. diametralnie zmieniła sytuację powódek, które straciły osobę będącą głową rodziny, ich wsparciem oraz finansowym filarem gospodarstwa domowego. Niemniej zauważyć należy, że na długo przed śmiercią Z. B. małżonkowie B. byli obciążeni długami rzędu kilkuset tysięcy złotych z tytułu: kredytów zaciągniętych na otwarcie nowego salonu mebli w B., na zakup samochodu, wymianę okien. Ponadto zalegali ze spłatą czynszu spółdzielni wynajmującej im lokal użytkowy w B.. Mieli także długi wobec osób fizycznych (D. L. i A. H., T. K.), a także Spółki (...) w B.. W zeznaniach podatkowych za 2002r. oboje wykazali stratę – każde w kwocie 60.920,14 zł. Stąd za niewiarygodne Sąd uznał zeznania D. B. (1) w zakresie, w którym twierdziła, że miesięcznie miała do rozdysponowania „na życie” w przybliżeniu kwotę 10.000 zł (nie licząc rachunków związanych z prowadzeniem domu, opłacaniem gosposi, ogrodnika, korepetytorek córki). Zestawiając takie wydatki z kwotą zadłużenia stwierdzić należy, że sytuacja finansowa rodziny B. faktycznie nie była taka idealna, jak można by wnioskować na podstawie zeznań powódek i świadków. Po zgromadzeniu pełnego materiału dowodowego wyłonił się obraz rodziny żyjącej tak naprawdę ponad stan, w sytuacji zachwianej równowagi finansowej między wydatkami i zobowiązaniami małżonków a ich dochodami.

Po drugie Z. B. nie zostawił powódek bez żadnego zabezpieczenia finansowego. Zmarły zostawił majątek – dom o powierzchni 200 m² z działką i zapleczem gospodarczym, wraz z bogatym wyposażeniem w zabytkowe meble i inne wartościowe przedmioty, w tym obrazy i fortepian. Przypadające powódkom z tytułu spadku udziały ze sprzedaży

domu oraz ruchomości powódki przeznaczyły na spłatę długów, zarówno tych, które powstały jeszcze za życia Z. B. (kredyty, zadłużenie względem T. K.), jak również powstałych po jego śmierci (m.in. względem ZUS i Urzędu Skarbowego).

Nadto D. B. (1) zlikwidowała, co prawda studio mebli w B., jednakże wciąż prowadziła działalność w Ł., która co prawda bezpośrednio po śmierci męża w 2004 r. przyniosła stratę w wysokości 8.194,05 zł, jednakże w kolejnych latach 2005 – 2007 generowała dochody. W latach 2008 – 2009 w dokumentach księgowych firmy figurowała znowu strata, która była rekompensowana dochodami w latach 2010 – 2011. Powódka uiszczała zaległości względem ZUS i US, stopniowo doprowadzając do ich całkowitego uregulowania w roku 2012. Nadto powódka przyznała na rozprawie, że po śmierci męża samodzielnie spłaciła zaciągnięte za jego życia kredyty na zakup samochodu i wymianę okien.

Nie bez znaczenia dla oceny sytuacji życiowej obu powódek pozostaje także fakt, że P. B. po sprzedaży domu w 2010 r., na podstawie umowy przeniesienia prawa odrębnej własności lokalu, jako członek spółdzielni nabyła od Spółdzielni Mieszkaniowej (...) przysługujące jej spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego o powierzchni 52,97 m², składającego się z 3 pokoi, kuchni, łazienki, WC i przedpokoju, usytuowanego w bloku przy ul. (...), w którym to lokalu powódki mieszkają razem do chwili obecnej.

P. B. ma obecnie 24 lata, posiada wykształcenie zawodowe pozwalające jej na wykonywanie pracy zarobkowej. Sytuacja życiowa powódek nie przedstawia się, zatem źle i z pewnością nie odbiega w stopniu znacznym od warunków bytowych, jakie miały za życia Z. B.. Powódki mają zapewnione warunki mieszkaniowe na dobrym poziomie, otrzymują miesięczne świadczenia z ubezpieczenia społecznego i pomocy społecznej, zaś P. B., jako osoba młoda i posiadająca konkretny zawód mimo trudnej sytuacji na krajowym rynku pracy, ma możliwości zatrudnienia nie tylko w wyuczonym zawodzie, tym bardziej, że potwierdza, iż wciąż podnosi swoje kwalifikacje (kurs wizażu, kurs języka angielskiego). Sąd nie neguje ani nie umniejsza faktu, że gdyby jej ojciec nie zginął w wypadku, z całą pewnością miałaby zapewnioną pomoc w osiągnięciu gruntownego wykształcenia. Zważyć jednakże należy, że w Polsce można zdobyć wykształcenie w bezpłatnych szkołach i uczelniach publicznych, które bez pomocy rodziców kończy wiele polskiej młodzieży.

Wskazać w końcu należy, że powódki otrzymały od pozwanego w toku postępowania likwidacyjnego po 35.000 zł tytułem odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej. Kwota ta w ocenie Sądu w zupełności wyczerpuje wszystkie roszczenia powódek z tego tytułu.

Z powyższych względów żądanie powódek o zapłatę odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej należało oddalić, jako nieudowodnione, o czym Sąd orzekł w punktach I. 3. i II. 3. wyroku.

Niezasadne było również żądanie powódek w zakresie renty z art. 446 § 2 k.c. Należy zauważyć, że podstawą przyznania renty może być, bądź istnienie obowiązku alimentacyjnego po stronie zmarłego na rzecz osoby występującej z roszczeniem, bądź fakt stałego świadczenia środków utrzymania przez zmarłego na rzecz osoby bliskiej, o ile wymagają tego zasady współżycia społecznego. Wysokość renty jest ustalana z uwzględnieniem zakresu i czasu trwania obowiązku alimentacyjnego, który ciążyłby na zmarłym stosownie do przepisów k.r.o. - wobec małżonka, osób spokrewnionych, przysposobionych i powinowatych. Podstawowym kryterium ustalenia renty są usprawiedliwione potrzeby osoby uprawnionej oraz możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłego (art. 446 § 2 k.c.). Prawo do renty nie jest zależne od tego, czy zmarły poszkodowany faktycznie dostarczał środki utrzymania na rzecz osoby uprawnionej, zależy natomiast od tego, czy w chwili śmierci spełnione były przesłanki aktualizujące obowiązek alimentacyjny wobec tej osoby (tak. SN w orzeczeniu z 24.8.1990 r., I CR 422/90, OSN 1991, Nr 10-11, poz. 124).

W przedmiotowej sprawie powódki nie sprecyzowały, jakie potrzeby składają się na dochodzoną przez każdą z nich rentę w kwocie 2.000 zł miesięcznie, jak również nie wykazały tych potrzeb. Lecz przede wszystkim nie udowodniły, aby zmarły Z. B. osiągał w okresie poprzedzającym jego śmierć dochody pozwalające na ustalenie obowiązku alimentacyjnego przekraczającego kwotę 1300 zł miesięcznie wypłacaną przez ZUS. Przypomnieć ponownie należy, iż na dzień zgonu Z. B. posiadał wiele długów, w zeznaniu podatkowym za 2002 rok wykazał stratę w kwocie 60.920,14

zł. W toku postępowania powódki w istocie nie udowodniły, iż zmarły osiągał jakiegokolwiek dochody. Stosownie do treści przepisu art. 232 k.p.c. strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Aczkolwiek Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę (zdanie drugie art. 232 k.p.c.), jednakże rzeczą Sądu nie jest zarządzanie dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. To na strony ustawodawca w myśl art. 3 k.p.c. nałożył obowiązek przedstawienia dowodów i to na stronie – zgodnie z art. 6 k.c. – ciąży ciężar udowodnienia faktu, z którego wywodzi ona skutki prawne. W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie nie zachodziła żadna z okoliczności nakładająca na Sąd obowiązek podjęcia inicjatywy dowodowej – ciężającej na stronie powodowej, reprezentowanej przez zawodowego pełnomocnika. Należy, bowiem podzielić pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale z dnia 19 maja 2000 r. w sprawie III CZP 4/00 (opublikowanej w OSNC 2000/11/195), iż potrzeba wyjątkowego stosowania przepisu art. 232 k.p.c. zdanie drugie pojawia się w razie rażącej nieporadności strony działającej bez adwokata lub radcy prawnego, której wobec niepodjęcia przez nią właściwych czynności, mimo stosownych pouczeń Sądu – grozi naruszenie interesu podlegającego szczególnej ochronie, bądź w razie stwierdzenia, iż strony w procesie zmierzają do obejścia prawa lub zachodzi podejrzenie prowadzenia przez strony fikcyjnego procesu. W przedmiotowej sprawie – w ocenie Sądu – nie zachodziła żadna z okoliczności nakładająca na Sąd obowiązek dopuszczania dowodów z urzędu. W tej sytuacji powoływane przez powódki kwoty co do wysokości renty i dochodów zmarłego należy uznać za dowolnie określone, abstrahując od faktu, że jednocześnie były to dochody nieoficjalne, bo nieopodatkowane.

Ponadto zauważyć należy, że zakres szkody objętej roszczeniami z art. 446 § 2 k.c. i art. 446 § 3 k.c. jest w rozpoznawanej sprawie w zasadzie tożsamy, a żądania zapłaty odszkodowania za pogorszenie sytuacji życiowej i renty alimentacyjnej zmierzają do wyrównania tego samego elementu poniesionej przez powódki straty majątkowej. Tu przypomnieć trzeba, że powódki otrzymały od pozwanego łącznie 70.000 zł tytułem pogorszenia sytuacji życiowej, która to kwota zdaniem Sądu w całości rekompensuje niemożliwą do wyliczenia rentę. Z tych wszystkich względów Sąd powództwo w tym zakresie oddalił w całości.

Wobec rozszerzenia powództwa w toku postępowania, Sąd ustalił wartość przedmiotu sporu dla każdej z powódek na kwotę 324.000 zł (tj. 100.000 + 200.000 + 12x2000), a opłatę sądową na kwotę 16.200 zł.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., przy przyjęciu, że powódki wygrały proces w 24,69 %. Postanowieniem z dnia 12 września 2011 roku powódki zostały zwolnione od kosztów sądowych w całości. Powódki poniosły koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł każda, ustalone według stawek określonych w § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) i jedną opłatę od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł. Pozwany poniósł natomiast koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł, ustalone na podstawie w/ w rozporządzenia. Łącznie koszty poniesione przez strony w zakresie powództwa P. B. wyniosły 7208,50 zł (tj. 3600+3600+8,50) oraz w zakresie powództwa D. B. (1) 7208,50 zł (tj. 3600+3600+8,50).

W związku z powyższym Sąd zasądził od każdej z powódek na rzecz strony pozwanej kwotę 1820,22 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (tj. 7208,50 x 24,69%=1779,78 3600-1779,78=1820,22).

Koszty opinii biegłych sporządzonych w niniejszej sprawie, wyłożonych tymczasowo z funduszu Skarbu Państwa, a dotyczących P. B. wyniosły 1133,16 zł, zaś dotyczących D. B. (1) 3105,28 zł.

Na podstawie art. 113 ustawy z 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r., Nr 1025 ze zm.) Sąd nakazał pobrać:

a) w zakresie powództwa D. B. (1):

- od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 4766,69 zł tytułem kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa (tj. 4000 tytułem opłaty sądowej i 766,69 zł kosztów wynagrodzenia biegłych);

- na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki kwotę 14538,59 zł tytułem kosztów sądowych od oddalonej części powództwa (tj. 12200 zł tytułem opłaty sądowej i 2338,59 zł kosztów wynagrodzenia biegłych),

b) w zakresie powództwa P. B.:

- od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi kwotę 4279,78 zł tytułem kosztów sądowych od uwzględnionej części powództwa (tj. 4000 zł tytułem opłaty sądowej i 279,78 zł tytułem kosztów opinii biegłych);

- na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi z roszczenia zasądzonego na rzecz powódki kwotę 13053,38 zł tytułem kosztów sądowych od oddalonej części powództwa (tj. 12200 zł tytułem opłaty sądowej i 853,38 zł tytułem kosztów opinii biegłych).